

GEORGE SAND

CONSUELO

 SAGA
EGMONT

GEORGE SAND

CONSUELO

 SAGA
EGMONT

George Sand
CONSUELO

EN KONSTNÄRINNAS HISTORIA

Översättning av mila hallman

Saga

Consuelo

är översatt från franska av Mila Hallman efter

Consuelo

Copyright © SAGA Egmont A/S, an imprint of Lindhardt og Ringhof A/S

This edition copyright © 2016

All rights reserved

ISBN: 9788711571583

1. e-boksutgåvan, 2016

Format: EPUB 3.0

Denna bok är skyddad av lagen om upphovsrätt. Kopiering till annat än personligt bruk får endast ske efter avtal med SAGA Egmont samt rättsinnehavaren.

SAGA Egmont, an imprint of Lindhardt og Ringhof A/S, a part of Egmont
www.egmont.com”

I.

— Ja, ja, mina flickor, ruska på huvudet så mycket ni behaga; den beskedligaste och bästa ibland er är — men jag vill icke säga det, ty hon är den enda i min skola, som är blygsam, och jag är rädd att, om jag nämnde hennes namn, beröva henne denna sällsynta dygd, som jag önskar er ...

— *In nomine Patris et Filii et spiritus sancti*, sjöng Constanza med oblyg min.

— *Amen* — instämde alla de små flickorna i korus.

— Elaka stygga! sade Clorinda med en skalkaktig min, som klädde henne väl och slog med handtaget av sin solfjäder ett lätt slag på de knotiga och skrynkliga fingrar, som sångmästaren kvarglömt utsträckta på orgelns stumma klaviatur.

— Det må ni göra åt andra — sade den gamla sångläraren med utseendet av en man som fullkomligt vaknat från alla illusioner och som sedan fyrtio år sex timmar om dagen trotsat alla små behagsjuka konster och allt egensinne hos flera generationer av kvinnliga barn. — Det är icke desto mindre sannt, tillade han och lade in glasögonen i deras fodral och näsduken i sin ficka, utan att

lyfta upp ögonen på den spefulla och förtretade bisvärmen — att denna beskedliga, denna lydiga, denna arbetsamma, denna uppmärksamma, denna goda flicka, det är icke ni signora Clorinda eller ni, signora Constanza, icke ni heller signora Zulietta och icke Rosina och ännu mindre Michela —

— Då är det jag... — Nej, det är jag... — Alldeles inte är det jag ... — Jag! Jag! — skreko en femtio blondiner och brunetter med lena eller gälla röster och störtade fram som en skock fiskmåsar över en arm havsmussla.

Snäckan, det vill säga maëstron — nödsakad att tre gånger åter sätta sig på bänken sedan han stigit upp för att gå, men lugn och liknöjd som en snäcka, vaggad och härdad under stormarna, lät länge bedja sig, innan han sade vilkendera av hans lärjungar förtjänade det beröm, på vilket han alltid var så njugg och varpå han nyss visat sig så frikostig. Slutligen gav han liksom emot sin vilja efter för de böner, hans skalkaktighet framkallat, fattade sin lärarekåpp, med vilken han brukade slå takten och betjänade sig av den att i tvänne rader åtskilja sin odisciplinerade hjord. Därpå gick han med allvarlig hållning fram genom denna dubbla haj av lättsinniga huvuden och satte sig längst fram på orgelläktaren, mittför en liten flicka som satt hopkrupen på en bänk, med armbågarna emot knäna och fingrarna i öronen för att icke bliva störd av sorlet, läste halvhögt på sin läxa, nedhukad och sammankrupen som en liten apa; han, högtidlig och triumferande, med utsträckt arm, lik herden Paris, och tilldömde äpplet, icke åt den skönaste, utan åt den dygdigaste.

— Consuelo? Spanjorskan? utropade med en mun de unga korsångerskorna, som i början blivit betagna av

förvåning. Därpå hördes ett allmänt skratt, som uppjagade harmens och vredens rodnad på lärarens majestätiska panna.

Den lilla Consuelo, vars tilltäppta öron ingenting hört av hela detta samtal och vars tankspridda ögon blickade omkring som det föll sig, utan att se någonting, så upptagen var hon av sitt arbete, förblev några ögonblick känslolös för allt detta larm. Men då hon slutligen blev varse den uppmärksamhet för vilken hon var föremål, lät hon sina händer falla från öronen ned på sina knän och noterna ur knäet ned på golvet; hon blev sittande, förstenad av förvåning, icke förlägen, utan litet förskräckt och steg till slut upp, för att se bakom sig, om något underligt föremål eller någon löjlig person vore orsaken till denna högljudda munterhet.

— Consuelo, sade maëstron och fattade henne vid handen utan vidare förklaring, kom hit min snälla flicka och sjung mig Pergoleses *Salve Regina*, som du lärt dig på fjorton dagar och som Clorinda håller på att lära sig sedan ett år tillbaka.

Utan att svara någonting, utan att visa varken fruktan, högmod eller förvirring, följde Consuelo sångläraren ända fram till orgeln, där han åter satte sig och med triumferande min gav tonen åt den unga lärjungen. Då uppstämde Consuelo med den skönaste röst, varav domkyrkans djupa valv någonsin genljudit *Salve Regina*, utan att begå ett enda minnesfel, utan att på måfå framkasta en ton, som icke var riktig, full uthållen eller avbruten där den borde. Och då hon med passiv noggrannhet följde de lärdomar, som den kunnige mästaren givit henne, med sin mäktiga förmåga återgav den hedersmannens snillrika och riktiga mening, gjorde hon,

med ett barns oerfarenhet och bekymmerslöshet, vad kunskaper vana och entusiasm icke skulle kunnat uträtta hos en fulländad sångare — hon sjöng alldeles förträffligt. — Det är bra min flicka, sade den gamle mästaren, alltid sparsam på artigheter. Du har studerat med uppmärksamhet, och du har sjungit med sinne för sången. Nästa gång skall du repetera Scarlatis kantat, som du lärt dig.

— Ja, signor professore, svarade Consuelo. Får jag gå min väg nu?

— Ja mitt barn. Mina damer, lektionen är slutad.

Consuelo lade i en liten korg sina noter, sina blyertspennor och sin lilla solfjäder av svart papper — en oskiljaktig leksak för spanjorskan liksom för venetianskan. Sedan försvann hon bakom orgelpiporna, sprang med en rättas lätthet utför den hemlighetsfulla trappan som för ned i kyrkan och knäföll ett ögonblick, då hon gick över mellanskeppet och ämnade gå ut, fann hon vid vigvattenskarlet en ung vacker och förnäm herre, som leende räckte henne stänkkvasten. Hon tog den, och under det hon såg honom rakt i ansiktet med hela oförskräcktheten hos en liten flicka, hopblandade hon sitt korstecken och sin tacksägelse på ett så löjligt sätt, att den unge seigneuren började storskratta. Consuelo skrattade med. Men i en hast, liksom hon kommit ihåg att någon väntade på henne, började hon springa och var i en blink utom kyrkodörren, trappstegen och portiken.

Sångmästaren lade för andra gången ned sina glasögon i den rymliga västfickan och vände sig till de tigande lärjungarna. — Fy skam, mina vackra damer, sade han. Den där lilla flickan, den yngsta ibland er, den sist komna i min skola, är den enda, som är i stånd att riktigt sjunga ett solo.

Och i körerna — vad odygd ni än göra omkring henne, återfinner jag henne alltid lika säker och lika ren som en klavérton. Det kommer därav, att hon har nit, tålmod och — vad ni aldrig skola få alla, så många ni äro — *sinne för konsten*.

—Åh — nu kom ordet fram som låg honom om hjärtat! utropade Constanza så snart han var bortgången. Han fick bara säga det trettionio gånger under lektionen och han hade blivit sjuk om han inte fått säga det den fyrtonde.

— Vad är det undra på, att den där Consuelo gör framsteg, sade Zuletta. Hon är så fattig, hon tänker inte på annat än att skynda sig att lära sig något för att kunna förtjäna sitt bröd.

— Jag har hört att hennes mor skall vara zigenerska, tillade Michelina, och att flickan sjungit på gatorna och på landsvägarna, innan hon kom hit. Det är onekligt att hon har en vacker röst — men hon har inte ett tecken till omdöme, den stackars ungen! Hon lär sig utantill, hon följer slaviskt mästarens föreskrifter och sedan göra hennes goda lungor det övriga.

— Hon må gärna ha de bästa lungorna och den största fattningsgåvan till på köpet, sade den vackra Clorinda. Jag skulle inte vilja tävla med henne om dessa fördelar, ifall jag då vore tvungen att byta utseende med henne.

— Ah — det skulle du inte förlora så fasligt mycket på, svarade Constanza, som icke var så angelägen att erkänna Clorindas skönhet.

— Hon är inte vacker, sade en annan. Hon är gul som ett påskljus och hennes stora ögon säga ingenting alls. Hon är en fuling.

— Stackars flicka, det är bra olyckligt för henne — inga pengar och ingen skönhet.

II.

Detta tilldrog sig i Venedig för ungefär ett sekel sedan, i Mendicantikyrkan, där den store maestro Porpora nyss repeterat sin stora passionsmusik, som han skulle anföras nästföljande söndag, jungfru Marie himmelfärdsdag. De unga sångerskorna voro flickor ifrån dessa *senole*, där de undervisades på statens bekostnad och som sedermera bestod dem utstyrsel — antingen till giftermål eller för att ingå i kloster, säger Jean Jaques Rousseau, som beundrade deras härliga röster ungefär vid samma tidpunkt, i denna samma kyrka.

Alla dessa unga flickor voro icke lika fattiga, ty oaktat styrelsens stora rättskaffenhet, trängde några sig in där, för vilka det snarare var en spekulation än ett behov att på republikens bekostnad erhålla en artist till uppfostrare samt medel till utkomst. Det var därför några bland dem tilläto sig förgäta jämlikhetens heliga lagar, vilka de hade att tacka för att de fått nästla sig in på samma bänkar som deras fattiga medsystrar. Också uppfyllde icke alla de allvarliga avsikter, som republiken hade med deras framtida öde. Några utgingo understundom därifrån, vilka,

sedan de begagnat undervisningen för intet, avstod från hemgiften för att på annat håll söka en mer lysande lycka. Styrelsen, som såg att detta var oundvikligt, hade stundom tillåtit döttrarna av fattiga artister, vilkas nomadiska levnadssätt icke tillät ett särdeles långvarigt vistande i Venedig, att delta i musiklektionerna. Bland dessa var den lilla Consuelo, född i Spanien och därifrån anländ till Italien över Petersburg, Konstantinopel, Mexiko, Arkangel — eller vilken annan ännu rakare väg, som endast zigenare bruka.

Zigenerska var hon dock endast till yrket och namnet, till rasen var hon varken gitana eller hindostanska, icke heller judinna. Hon var av äkta spanskt blod, förmodligen av moriskt ursprung, ty hon var tämligen mörklagd och hela hennes varelse ägde ett lugn, som icke antydde någon av de kringstrykande raserna. Om jag hade uppfunnit Consuelos person så är det icke omöjligt att jag låtit henne utgå ur Israel eller ännu längre bort; men hon var skapad av Ismaels revben, det visade allt i hennes organisation. Jag har icke sett henne, ty jag är icke hundra år ännu, men det har blivit mig försäkrat och jag kan icke motsäga det. Hon hade icke denna feberaktiga rörlighet omväxlande med anfall av sömnaktig dvala, som utmärka *zingarellos*, icke den inställsamma nyfikenheten och den ihärdiga tiggaraktheten hos en fattig ebbrea. Hon var lugn som lagunernas vatten och så verksam som de lätta gondolerna

Som hon växte fort och hennes mor var mycket fattig, hade hon alltid kjolar som voro ett år för korta, vilket åt hennes långa fjortonåriga ben gav en obesvärad hållning, som väckte nöje och medlidande. Man kunde icke säga om hennes fot var liten, ty hon hade alltid för stora och dåliga skodon. Däremot var hennes växt innesluten i liv, som blivit

för trånga och Brustna i alla sömmar, smärt och böjlig som ett palmträd, men utan form, utan rundning, utan något lockande. Den stackars flickan brydde sig icke därom, hon var så van att höra sig benämnas markatta, majstång och svartsnurra av de blonda vithyllta och fylliga döttrarna av Adriatiska havet. Hennes runda, bleka och intetsägande ansikte skulle icke hava väckt någons uppmärksamhet, om icke hennes korta, tjocka och bakom öronen strukna hår, tillika med hennes allvarliga och för alla yttre ting likgiltiga utseende givit henne en viss, föga behaglig egenhet. De som intresserade sig för henne, voro i början ledsna över att hon icke var vacker, men sedan de besinnat sig, togo de hennes huvud i sina händer och sade: "Nå, du ser ut att vara en god varelse" och Consuelo var ganska nöjd ehuru hon icke var okunnig om, att detta ville säga "det är också allt vad du äger".

Den unge och vackre seigneuren som bjudit henne vigvatten, stod emellertid kvar vid vigvattenskarlet tills han sett alla de unga "scolari", gå förbi. Han betraktade dem alla uppmärksamt och då Clorinda, den vackraste, gick förbi honom, gav han henne vigvattnet med fingrarna för att få nöjet att vidröra henne. Den unga flickan rodnade av högmod och gick förbi, i det hon kastade på honom en till hälften blyg, till hälften djärv blick.

Så snart de inträtt i klostret, återvände den artige patriciern till kyrkans inre och då han träffade läraren, utropade han: Per Bacco! Ni måste säga mig, min bästa mästare, vilken av edra elever det var, som sjöng *Salve Regina*.

— Och varför vill ni veta det, greve Zustiniani? svarade sångläraren, under det båda gingo ut ur kyrkan.

— För att hembära er min tacksamhet därför, svarade ädlingen. Jag har en lång tid bortåt icke endast avhört er passionsmusik, utan även edra lektioner — ty ni vet i vilken grad jag är diletterant i kyrkomusik. Nå väl, det här är första gången jag hör Pergolese sjungas på ett så fulländat sätt, och av den vackraste röst.

— Vid Kristus, det tror jag nog, svarade sångmästaren och tog med förnöjelse och värdighet en pris snus.

— Säg mig då namnet på den himmelska varelsen, som ingivit mig en sådan tjusning. Oaktat er stränghet och edra eviga klagovisor kan man säga, att ni gjort er skola till en av de bästa i hela Italien; edra körer äro förträffliga och edra solon ganska aktningvärda, men den musik ni låter exekvera är så storartad, så hög, att unga flickor ganska sällan kunna framställa alla skönheter däri.

— De kunna icke framställa dem, emedan de icke själva uppfatta dem, sade sångmästaren sorgset. Vi hava, gud ske lov, ingen brist på friska, stora och välljudande röster, men musikaliska organisationer — vad de tyvärr äro sällsynta och ofullständiga!

— Åtminstone äger ni en sådan beundransvärt begåvad; instrumentet är magnifikt, känslan förträfflig, kunskapen ovanlig. Säg mig då hennes namn.

— Är det sant, sade sångmästaren undvikande, att hon gjort er nöje?

— Hon har gått mig till hjärtat, hon har avprässat mig tårar, och genom så enkla medel, att jag i början icke kunde begripa det. Men sedan erinrade jag mig, vad ni så ofta sagt mig, då ni lärde mig er gudomliga konst, o min käre lärare! och för första gången begrep jag huru rätt ni hade.

— Och vad var det jag sade er? frågade maëstron med triumferande min.

— Ni sade mig, svarade greven, att det stora, det sanna, det sköna i konsten var det enkla.

— Jag sade er väl också att det glänsande och skickliga hör konsten till?

— Utan tvivel. Men emellan dessa egenskaper som endast voro underordnade och det sanna snillet företeelser ligger ett svalg, sade ni. Nå väl, käre maestro, er sångerska är ensam på ena sidan, alla de övriga på den andra.

— Det är sannt och det är bra sagt, anmärkte läraren och gnuggade händerna.

— Hennes namn! återtog greven.

— Vilket namn, sade den spefulle gubben.

— Ah, per Dio santo. Den sirenens, eller rättare ärkeängels, som jag nyss hörde.

— Och vad vill ni göra med hennes namn, signor greve? frågade Porpora i sträng ton.

— Herr maestro, varför vill ni göra en hemlighet därav för mig?

— Jag skall säga er varför, om ni först vill säga mig varför ni så enträget begär att få veta det.

— Är det inte en ganska naturlig och oemotståndlig känsla, som driver oss att lära känna och nämna föremålen för vår beundran?

— Nå väl — men det är inte den enda anledningen; tillåt mig, bäste greve, att i detta fall beslå er med osanning. Ni är en stor älskare av musik och god kännare, jag vet det, men ni är framför allt ägare av teatern San Samuel. Ni sätter er ära, ännu mer än ert intresse i att ditlocka de största talangerna och de vackraste rösterna i hela Italien. Ni vet att vi undervisa bra, att endast hos oss studeras grundligt och bildas goda sångerskor. Ni har redan tagit

ifrån oss Corilla och som hon kanske med det första skall tagas ifrån er genom något annat kontrakt, så slår ni edra slag omkring vår skola för att se, om vi icke bildat någon ny Corilla, som ni håller er färdig att kapa bort ...! Se där sanningen herr greve, erkänn att jag sagt sanningen.

— Och om så vore, bästa maestro, svarade greven leende, vad gör det er och vad ont finner ni i det?

— Jag finner ett ganska stort ont däri, signor greve, ty ni fördärvar, ni förstör dessa arma varelsor.

— Åh-åh, vad menar ni, bistre lärare? När började ni göra er till väktare över dessa bräckliga dygder.

— Jag menar det, som det bör vara, herr greve, och bryr mig varken om deras dygd eller deras bräcklighet, men jag bryr mig om deras talang, som ni skämmer bort och förnedrar på edra teatrar, genom att ge dem vardaglig och dålig musik att sjunga. Är det inte en förargelse, en skam, att se denna Corilla, som började att i hög mening förstå den sanna konsten, nedstiga från det heliga till det profana, från bönen till gycklet, från altaret till teatern, från det sublima till det löjliga — från Allegri och Palestrina till Albioni och till barberaren Apollini.

— Således vägrar ni i er stränghet att säga mig namnet på denna flicka, med vilken jag ännu icke kan hava någon avsikt, då jag icke vet om hon dessutom äger de egenskaper, som erfordras för teatern.

— Jag vägrar det bestämt.

— Och ni tror att jag icke skall upptäcka det.

— Tyvärr skall ni upptäcka det, om sådant är er föresats, men jag skall göra allt som står i min förmåga, att hindra er att taga henne ifrån oss.

— Nå väl, maestro, ni är redan till hälften övervunnen, ty jag har sett henne, jag har anat henne, jag har känt igen

henne, er hemlighetsfulla gudomlighet.

— Jo visst, sade läraren, med misstrogen och försiktig min, är ni säker på det.

— Mina ögon och mitt hjärta hava uppenbarat mig det och jag skall beskriva henne för er. Hon är lång, den längsta tror jag av edra elever. Hon är vit som snön i Friault och skär som horisonten om morgonen till en klar dag. Hon har guldgult hår, ögon som azur, en intagande fyllighet och bär på fingret en liten rubin, som brände mig då den kom åt min hand, som gnistan av en magisk eld.

— Bravo! utropade Porpora med illparig min. I det fallet har jag ingenting att dölja för er och namnet på denna skönhet är Clorinda. Gå till henne och gör henne lockande anbud, giv henne guld, diamanter och lappri. Ni skall lätt få henne att gå in vid er trupp och hon skall kanske kunna ersätta Corilla, ty publiken på edra teatrar föredrar nu för tiden vackra skuldror framför vackra toner och djärva ögon framför en upphöjd själ.

— Skulle jag således hava misstagit mig, min gode maestro, sade greven litet förlägen. Skulle Clorinda endast vara en vanlig skönhet?

— Och om min sirén, min gudomlighet, min ärkeängel, som ni behagar kalla henne, vore ingenting mindre än vacker, återtog maestron skalkaktigt.

— Om hon är vanskaplig ber jag er att aldrig visa mig henne, ty min illusion skulle bli alltför grymt förstörd. Om hon endast är ful, skulle jag ännu kunna tillbedja henne, men icke engagera henne för teatern, emedan talangen utan skönhet ofta endast är en olycka, en strid, en plåga för en kvinna. — Vad ser ni på, maestro och varför stannar ni?

— Nu äro vi vid landningsplatsen, där gondolerna uppehålla sig och jag ser ingen sådan. Men ni, greve, vad

ser ni så där borta?

— Jag ser efter om inte den där pojken, som ni ser på trappan till landningsstället bredvid en liten ful flicka, skulle vara min skyddsling, Anzoleto, den kvickaste och vackraste av våra små plebejer. Se på honom, bäste maestro, det där intresserar er så väl som mig. Den där gossen har den vackraste tenorröst i Venedig, han har passionerad smak för musik och otroliga anlag. Jag har länge ämnat tala med er om honom och bedja er ge honom undervisning. Jag ämnar honom till stöd åt min teater och om några år hoppas jag bli väl lönad för mina omsorger. Hör, Soto! Kom hit, mitt barn, så att jag får presentera dig för den store mästaren Porpora.

Anzoleto drog sina nakna ben ur vattnet, under det han med en grov synål stack igenom de vackra snäckor, som man i Venedig poetiskt kallar *fiore di mare*.. Hans klädsel bestod av ett par slitna byxor och en skjorta av tämligen fint tyg, men mycket trasig, genom vilken man såg hans vita skuldror, modellerade som efter en antik Bacchus. Han hade en ung fauns grekiska skönhet och hans ansikte hade den besynnerliga, bland skapelser av den antika bildhuggarkonsten vanliga blandningen av tankfullt svärmod och ironisk bekymmerslöshet. Det krusiga håret av högblond färg föll i en mängd korta och tjocka lockar kring hans hals. Anletsdragen voro fullkomliga, men i de svarta ögonen låg något för mycket djärvt, som icke behagade sångmästaren. Gossen reste sig hastigt upp då Zustiniani ropade, kastade snäckorna i knäet på flickan och medan hon fortfor att träda upp dem med små guldpärlor emellan, närmade han sig och kysste grevens hand.

— Du är i sanning en vacker gosse, sade Porpora och strök honom på kinden. Men din sysselsättning tyckes mig

bra barnslig för din ålder, ty du är väl ändå aderton år eller hur?

— Nitton snart, *sior professore*, svarade Anzoleto på venetiansk dialekt, men om jag leker med snäckor är det för att hjälpa den lilla Consuelo, som gör halsband.

— Consuelo, sade sångläraren och närmade sig sin discipel tillika med greven och Anzeloto, jag trodde icke du brydde dig om att styra ut dig.

— Åh, det är inte åt mig, signor, svarade Consuelo och reste sig försiktigt till hälften, för att icke tappa snäckorna i sjön, det är för att sälja dem och köpa ris och majs.

— Hon är fattig och hon föder sin mor, sade Porpora. Hör Consuelo, när ni äro i betryck din mor och du, skall du komma till mig; men jag förbjuder dig att tigga, hör du det.

— Åh, ni behöver inte förbjuda henne det *sior professore*, sade Anzoleto livligt, hon skulle i alla fall inte göra det — och så skulle jag hindra det.

— Men du själv har ju ingenting, sade greven.

— Ingenting annat än er godhet signor *illustrissimo*; men vi dela, hon och jag.

— Hon är således din släkting?

— Nej, det är en främling, det är Consuelo.

— Consuelo? Vilket besynnerligt namn, sade greven.

— Ett vackert namn *illustrissimo*, återtog Anzoleto, det betyder tröst.

— Nå, gärna för mig. Hon tycktes vara din vän.

— Hon är min fästmö, signor.

— Redan? Vilka barn, som redan tänka på giftermål!

— Vi skola gifta oss samma dag ni underskriver mitt kontrakt vid San Samuelteatern, *illustrissimo*.

— I det fallet får ni vänta länge ännu, mina barn.

— Åh — vi skola vänta, sade Consuelo med oskuldens glada lugn.

Sedan det blivit bestämt att Porpora följande dag skulle höra Anzoletos röst, avlägsnade herrarna sig. Porpora frågade:

— Vad tycker ni om den lilla flickan?

— Jag såg henne för en liten stund sedan och jag finner henne tillräckligt ful att rättfärdiga axiomat, som säger: för en adertonårig ynglings ögon synas alla kvinnor vackra.

— Det är bra, svarde Porpora, nu kan jag således berätta er, att er gudomliga sångerska, er sirén, er hemlighetsfulla skönhet var Consuelo.

— Hon? Det där smutsiga barnet, den där svarta och magra gräshoppan — omöjligt maestro.

— Hon själv, signor greve. Hon skulle ju bli en bra intagande *prima donna*?

Greven stannade, vände sig om, betraktade ännu på långt håll Consuelo och utropade, i det han med komisk förtvivlan slog händerna:

— Rättvisa himmel! Hur kan du begå sådana misstag och gjuta snillet's eld i så illa formade huvuden!

— Således avstår ni från edra brottsliga förslag, sade sångmästaren.

— Ganska säkert.

— Lovar ni mig det?

— Åh — det svär jag er, svarade greven.

III.

Född under Italiens himmel och uppfostrad av tillfälligheter, fader- och moderlös, lycklig i nuet och full av tillit till framtiden, ett kärlekens barn troligen — var Anzoleto, den vackre nittonårige gossen, icke någon nyläring i kärleken. Invigd i de lätt åtkomliga njutningar, som mer än en gång erbjudit sig åt honom, skulle han redan varit förslöad, kanske fördärvad, om naturen begåvat honom med mindre stark organisation. Men tidigt utvecklad och danad till långvarig mannakraft, var hans hjärta ännu rent och sinnligheten behärskad av viljan.

Han hade händelsevis träffat den lilla spanjorskan då hon andäktigt sjöng psalmer framför madonnorna och han hade sjungit hela kvällar med henne under bar himmel, endast för nöjet att öva sin röst. Sedan hade de träffats på Lidos sandiga strand då de plockade snäckor, han för att äta dem, hon för att göra radband och halsband av dem. I kyrkan hade de råkats, då hon bad Gud av hela sitt hjärta och han betraktade kvinnorna med all sin uppmärksamhet. Han hade funnit Consuelo så god, mild och glad, att han gjort henne till sin vän och sitt oskiljaktiga sällskap, utan att rätt

veta varför. Men som han var född i ett land och av ett folk, där passionen härskar mer än tillgivenheten, förstod han icke att giva sin vänskap annat namn än kärlek. Consuelo sade: "om du kallar dig min älskare, så vill du gifta dig med mig" — och han: "ja visst, om du vill ska vi gifta oss". Så var den saken avgjord. Kanhända att Anzoletto endast tog det på skämt, men Consuelo trodde därpå.

Överlämnad åt våldsamma böjelser, hemgiven åt nöjet och hatande och flyende allt, som satte sig däremot, artist ända till benen, det vill säga, sökande och kännande livet med en förfärande intensitet — fann han, att hans älskarinnor fordrade av honom lidanden och faror som tillhörde passioner, vilka han icke kände nog djupt. Av sina begär återkallades han då och då till dem, men tillbakastöttes av mättnad och harm. Och då detta besynnerliga barn bortslösat överflödet av sin livskraft utan ideal och utan värdighet, kände han behov av ett mildt sällskap och av kysk och ljuv förtrolighet. Med Jean Jaques hade han redan kunnat säga: "det är visst och säkert, att det som fäster oss vid kvinnorna är mindre njutningen än ett visst välbefinnande i att leva tillhoppa med dem". Utan att veta om Consuelo var ful eller vacker, själv barn till den grad att med henne hava roligt åt lekar, som voro långt under hans ålder — man till den grad, att han samvetsgrannt bar aktning för hennes fjorton år, förde han med henne inför allas åsyn på Venedigs marmortrappor och kanaler ett lika lyckligt, rent och nästan lika poetiskt liv som Paul och Virginie under pomeransträden på Mauritius. Ett bekymmerslöst dagdrivareliv under den strålande sol som också värmt stenhällen, som tjänade dem till vilobädd under natten. Framför teatro di Preinella försjönko de i

skådande av den sköna Corisanda, utan att påminna sig frånvaron av frukost och den klena utsikten till kvällsvard.

Åren förflöto. Consuelo visste icke att man kunde hysa annan kärlek än den, för vilken hon var föremål, och han såg henne bli vuxen utan att känna någon otålighet och utan att önska någon förändring i denna förtrolighet utan moln och hemlighet, utan samvetsagg och ånger.

Det var fyra år sedan sångläraren Porpora och greve Zustiniani för varandra presenterat sina små sångare och sedan den tiden hade greven icke vidare tänkt på den unga sångerskan, som sjöng kyrkomusik. Porpora hade likaledes glömt den vackre Anzoleto, ty han hade icke efter första provet funnit honom äga någon av de egenskaper han fordrade av en elev — en allvarlig och tålig uppfattning, en blygsamhet, som gick ända till förintande inför mästaren och en fullkomlig frånvaro av all musikalisk undervisning för den, som han själv ville giva. "Tala aldrig med mig om en elev — sade han — vars hjärna icke står under min vilja, som en oskriven plån, som ett mjukt vax, vilket jag kan giva den första formen. Jag har icke tid att offra ett år med att utplåna, innan jag börjar undervisa. Om ni vill att jag skall skriva på en griffeltavla, så framlägg henne ren för mig och av god beskaffenhet, ty är hon för tjock kan jag icke hantera henne, är hon för tunn skulle jag spräcka henne vid första draget". — Ehuru han erkände Anzoletos stora begåvning, förklarade han ironiskt efter första lektionen, att hans metod icke passade för en elev, som var så försigkommen, att vilken mästare som helst skulle kunna hindra denna härliga organisations naturliga framsteg och utveckling.

Greven skickade sin skyddsling till sångläraren Mellifore, där hans lysande egenskaper utvecklades, så att han vid

tjugutre års ålder ansågs med framgång kunna debutera i en stor roll på San Samuelteatern.

En afton var hela den musikälskande adeln och alla artister i Venedig, som stodo i ropet, inbjudna att övervara ett slutligt avgörande prov. För första gången i sitt liv hade Anzoleto bortlagt sin plebejiska dräkt och klätt sig i broderad rock och sidenväst, och skor med spännen samt upplagt och pudrat sitt vackra hår. Han smög sig på tåspetsarna fram till klavéret, följde ritournellen med blicken, insöp luft i lungorna och kastade sig med sin djärvhet, sin ärelystnad och sin bröströst in på denna farliga bana, där en dömande publik håller i ena handen segerpalmen, i den andra visselpipan.

Anzoleto var upprörd, men det märktes knappt. I kvinnornas ögon läste han snart det bifall, som sällan vägras en vacker ung man, musikkännarne visade oförställd förvåning över den starka rösten — och debutanten, som genomströmmades av glädje och hopp, sjöng med beundransvärd kraft och hänförelse. Vad som brast i utförandet, ersatte han med djärva passager, blixtar av snille och entusiasm. Effekter, som kompositören inlagt lät han gå förlorade och uppfann andra, som ingen tänkt på. Dessa vågade innovationer hänförde och förledde alla. För en sådan ny uppfinning förlät man honom tio fel, för en individuell känsla — tio brott mot metoden.

Kanske ingen gjorde sig reda för orsakerna till denna smittande hänförelse, men ingen undgick verkan av den. Signora Corilla hade börjat aftonen med en väl sjungen och livligt applåderad aria, men det bifall den unge debutanten skördade, utplånade till den grad det förra, att hon ett ögonblick intogs av harm. Men Anzoleto överhopad med bifall, kom tillbaka till klaveret, där hon satt, lutade sig ned

till henne och sade, med en blandning av undergivenhet och djärvhet.

— Och ni, sångens och skönhetens drottning, har ni inte en uppmuntrande blick för en stackars olycklig, som fruktar er och som tillber er?

Förvånad över så mycken djärvhet betraktade hon på nära håll detta vackra ansikte, som hon förut knappt bevärdigat med en blick. Nu äntligen blev hon honom varse. Hans skönhet väckte hennes beundran, hans eldblick trängde in i hennes hjärta och övervunnen, tjusad i sin ordning, gav hon honom en lång, djup blick — signetet, tryckt under hans fullmakt på ryktbarhet. Under denna minnesvärda afton hade Anzoleto behärskat sin publik och avväpnat sin farligaste fiende, ty den sköna sångerskan var icke endast drottning på tiljorna, utan även i greve Zustinianis administration och i hans kabinett.

IV.

En enda åhörare satt stum som sfinxen och hemlighetsfull som en hieroglyf. Det var den lärde sångmästaren och namnkunnige kompositören Porpora. Medan hans kollega Millefiore, som tillägnade sig hela äran av Anzoletos framgång, bugade djupt för sällskapet, satt mästaren i den andliga sången med ögonen nedslagna, munnen slutet och försjunken i betraktelser. Då åhörareskaran småningom försvunnit och endast de ivrigaste diletterarna, några damer och de förnämsta artisterna voro kvar kring instrumentet, närmade Zustiniani sig den stränge maëstron.

— Det är att visa för mycken avoghet emot den nyare musiken, min bäste maëstro — sade han — och er tystnad narrar mig icke. Ni vill hålla ut med att stänga edra sinnen för denna profana musik och detta nya manér, som tjuvar oss. Ert hjärta har öppnat sig mot er vilja och edra öron ha emottagit förförelsens gift.

— Hör ni sior professore — sade den intagande Corilla — ni måste bevilja mig en ynnest.

— Bort ifrån mig, olyckliga flicka — utropade mästaren, halvt leende och med en återstod av dåligt lynne, strävande emot hennes smekningar. Vad finnes hädanefter gemensamt emellan oss? Jag känner dig icke mera. Gå till annat håll med dina vackra leenden och ditt trolösa kvittrande.

— Se, nu håller han på att bli god igen — sade Corilla, i det hon med ena handen fattade debutantens hand, utan att upphöra att med den andra skrynkla maëstrons stora vita halsduk. Kom hit Zoto och böj knä inför den lärdaste mästare i hela Italien. Ödmjuka dig. Ett enda ord av honom, om du kan erhålla det, bör ha mer värde för dig än alla ryktets basuner.

— Ni har varit mycket sträng emot mig, sior professore — sade Anzoleto och bugade sig för honom med något spefull blygsamhet. Dock har min enda tanke, sedan fyra år tillbaka, varit att förmå er återkalla en bra grym dom. Och om det inte lyckats mig i afton, vet jag ej om jag har mod att åter visa mig för publiken, belastad med er förkastelsedom.

— Barn — Porpora reste sig och med en övertygelse, som gjorde honom ädel och stor, fortsatte han — lämna detta sockrade och svekfulla talesätt åt kvinnorna. Förnedra dig aldrig till smicker, icke inför den, som är över dig och ännu mindre inför den, vars omdöme du inom dig föraktar. För en timma sedan stod du där i vrån, fattig, obemärkt, rädd. Hela din framtid hängde vid ett ljud ur din strupe, en nyck av ditt auditorium, ett ögonblicks svaghet i din röst. Ett ögonblick har gjort dig rik, namnkunnig, förmäten. Banan är öppnad, du behöver endast fortsätta den, så länge dina krafter räcka. Hör mig således, ty för första gången, kanske för sista, skall du få höra sanningen. Du är på en dålig väg,

du sjunger illa och du älskar dålig musik. Du kan ingenting, du har ingenting studerat i grund. Du har endast övning. Du driver dig till passion, fastän hjärtat är kallt. Du kan kuttra, kvittra, som en behagsjuk flicka, som med tillgjord min säger det hon icke förmår sjunga. Men du kan icke markera en musikalisk fras väl, du uttalar orden illa och simpelt, din stil är falsk. Men förlora icke modet. Du har dessa fel, men du har det som kan övervinna dem, de egenskaper, som varken kunna givas av undervisning eller arbete, du äger det som varken dåliga råd eller dåliga exempel kunna förstöra. Du har den heliga elden, du har snille. — Ack, tyvärr, en eld som icke skall upplysa något stort, ett snille, som skall förbliva ofruktbart. Ty — jag ser och känner det — du tillber icke konsten, du har icke tron på de stora mästarne eller aktning för de stora skapelserna. Du älskar äran, ingenting annat än äran — och för dig ensam. Du hade kunnat ... du skulle kunna ... men nej, det är för sent, ditt öde skall bli meteorens lopp ...

Han tryckte hastigt hatten djupt ned i pannan, vände sig om och gick, utan att taga avsked av någon.

Fastän alla bemödade sig om att skratta åt den gamles besynnerligheter, kvarstod ett plågsamt intryck och några ögonblicks känsla av tvivel och ledsnad. Anzoleto var den förste, som icke mer tycktes tänka därpå, ehuru han känt de rörelser av glädje, högmod, vrede och tävlingslust, som sedan skulle präglade hela hans liv. Han syntes endast vilja behaga Corilla och lyckades så väl däri, att hon genast blev allvarsamt kär i honom. Greve Zustiniani var just inte svartsjuk och kanhända han hade sina skäl att icke ålägga henne mycket tvång. Han intresserade sig för sin teater, mer än för allt annat i världen, ty han var en verklig fantast för de sköna konsterna. Greven var en man med smak, en

amatör, som tyckte om att publiken sysslade med honom, att umgås med artister, att behärska modet, att göra sin teater, sin artighet, lyx och prakt omtalta. Då någon främling frågade Porpora vem greve Zustiniani var, brukade han svara: "Det är en man, som tycker om att traktera, som serverar musik på sin teater liksom fasaner på sitt bord."

Klockan ett på morgonen åtskiljdes man.

— Anzoleto — sade Corilla — var bor du? Vid denna oväntade fråga kände Anzoleto sig både rodna och blekna ty hur kunde han erkänna för henne att han nästan varken hade tak eller säng?

— Nå vad är det för utomordentligt i min fråga? sade Corilla skrattande åt hans förlägenhet.

— Jag frågade mig — svarade Anzoleto fientligt — vilket fépalats skulle vara värdigt den stolte dödlige, som hade minnet av en kärleksfull blick av Corilla.

— Och vad vill smickraren säga med det — frågade hon och kastade på honom den mest brännande blick hon kunde framdraga ur sin arsenal av djävulskonster.

— Att jag icke har lyckan att äga ett fépalats.

— Nå, om du inte vill svara mig med annat än bilder så skall jag ta dig med i min gondol. Om jag spelar dig det sprattet är det ditt eget fel.

— Gå då och vänta mig på trappan till det, där vi äro — sade Corilla och sänkte rösten — ty Zustiniani kunde tadla det överseende varmed jag hör dina plattheter.

I första utbrottet av sin fåfänga smög Anzoleto sig bort och skyndade till Corillas gondol, räknande sekunderna efter sitt berusade hjärtas slag. Men innan hon visade sig på palatsets trappa, hade många betraktelser gått igenom hans verksamma och ärelystna hjärna. Corilla är allsmäktig

— tänkte han — men om jag misshagar greven genom att behaga henne? Eller om hon genom min alltför lätta seger förlorade det välde hon äger genom honom ... om han ledsnade vid en så flyktig älskarinna?

Under denna villrådighet mätte Anzoleto trappan med ögonen — han kunde ännu springa uppför igen och han ämnade verkställa sin flykt, då facklorna lyste i portiken och den sköna Corilla, insvept i sin hermelinkappa syntes på översta trappsteget, omgiven av en svärm kavaljerer.

— Nå — sade primadonnans gondolier till den häpne Anzoleto — vad gör ni där? Skynda er in i gondolen, ifall ni har tillåtelse därtill eller följ stranden och spring, ty hans nåd greven är med signoran.

Anzoleto kastade sig ned längst in i gondolen. Men knappt var han där, förrän han föreställde sig den häpnad och harm varav greven skulle intagas, ifall han steg i gondolen med sin älskarinna och där fann sin oförskämda skyddsling. Hans ångest förlängdes över fem minuter, ty signoran hade stannat mitt i trappan. Hon pratade och skrattade högt med sina följeslagare och som de disputerade om en sångpassage, sjöng hon den med hög röst på flera sätt.

Anzoleto kunde icke uthärda längre, utan beslöt att kasta sig i vattnet genom den öppning på gondolen, som icke var vänd åt trappan. Redan hade han släppt ner fönstret och stuckit ut ena benet, då primadonnans andra roddare lutade sig fram till honom på sidan om hytten och sade lågt: "efter man sjunger, så vill det säga, att ni bör hålla er tyst och stilla och vänta utan fruktan".

— Jag kände inte sederna — tänkte Anzoleto och väntade, men icke utan en kvarleva av förskräckelse. Corilla gjorde sig det nöjet att föra greven ända till

gondolen och bliva stående i förstäven, medan hon sade honom *felicissimo notte*, ända tills hon lämnat kajen. Därpå gick hon och satte sig bredvid sin nye älskare, så otvunget och med så mycket lugn, som om hon icke vågat hans liv och sin egen lycka på denna oförsynta lek.

Under tiden sade Zustiniani till greve Barberigo. — Jag skulle kunna våga mitt huvud att hon inte är ensam i sin gondol.

— Hur kan något dylikt falla er in? frågade Barberigo.

— Emedan hon enträget bad mig följa henne.

— Och ni är inte mer svartsjuk än så?

— Den svagheten är jag längesedan botad för. Jag ville giva mycket, om vår förnämsta sångerska bleve allvarsamt kär i någon, som kunde göra vistandet i Venedig angenämare för henne än tankarna på en resa, varmed hon hotar mig. Jag kan mycket väl trösta mig över hennes otrohet, men jag kan icke ersätta varken hennes röst, hennes talang eller hennes egenskap av publikens gunstling.

— Jag förstår. Men vem kan väl i afton vara denna galna prinsessas lycklige älskare?

Greven och hans vän läto alla, som Corilla under aftonen kunnat utmärka och uppmuntra, genomgå mönstring. Anzoleto var den ende de icke tänkte på.